

Hürriyet İçin

set
760

Vazifesi, yanlış icraatını, idarî ve içtimâî tedbirsizliklerini tenkid etmek suretiyle hükûmeti ikaz ve aynı zamanda efkâr-ı umumiyei tenvir ve irşad etmek olan matbuat ile hükûmet arasında en hafif tabirle geçimsizlik olması tabiidir. Ve en hürriyetperver olan hükûmetlerde bile, hürriyet-i siyasiyeyi tahdide doğru az çok bir temayül vardır. Bu temayülün bir hakikat olmasına mâni olmak efkâr-ı umumiyei temsil eden matbuatın vazifesidir.

Bizim memlekette ise, bu sabada matbuata diğer memleketlerden daha fazla mesûliyetli ve büyük bir vazife terettüp etmektedir. Çünkü şimdiye kadar Türkiye fikir ve içtihadı hürmet edilmeyen, siyasî mûsamaha tanınmayan bir muhitti. Bu zavallı memlekette her zaman müesses kuvvetler, karşılarında hiçbir muhalefet yaşıtmamışlar, kendi kanaatlerine ve bilhassa menfaatlerine muhalif kanaatler taşıyan unsurları ve teşkilâtları her zaman en çirkin ve âdi vasıtalarla boğmuşlardır.

Bugün mevki-i iktidarda olan Halk Fırkası hükûmetinin hatalarını, halkın menfaatlerine mugayir yolsuz icraatını sükûnetle geçiştirecek herhalde biz değiliz. Sırası geldikçe bunları hadde-i tenkidden geçirmiş ve maksadımız muhalefet için muhalefet olmadığını cihetle hükûmete aklımız erdiği kadar doğru yolu, hak ve hakikat yolunu göstermeğe gayret etmişizdir ve daima edeceğiz.

Ancak şunu da tasdik etmek mecburiyetindeyiz ki, bugün pek uzun senelerden beri hakikaten hasret kaldığımız hürriyet-i matbuata az çok kavuşmuş bulunuyoruz. Şüphesiz, hürriyet-i siyasiyemizi tahdit edecek bir takım kuvvetler ve icraatın mevcut olmadığını iddia etmek pek gülünç olur. İzah edemediğimiz sebeplerden dolayı, bir türlü ilga edilemeyen Hiyanet-i Vataniye Kanunu bir kâbus-u istibdat gibi hâlâ karşımızda dikilmiş duruyor.

Diğer cihetten, son günlerde matbuat ve istahbarat müdür-i umumî vekilinin [M.Zekeriya Sertel] pek çirkin bir surette azledilmesi, bütün hakk-ı hürriyet taraftarlarını son derecede sinirlendirmiştir.

Herhalde efkâr-ı umumiye, hürriyet-i siyasiyeye tahmil edilen bir darbe olarak telâkki ettiği bu hareket hakkında hükûmetten kanaatbahş izahat ve hatanın tamirini bekliyor.

Başvekil İsmet Paşanın matbuata son beyanatını, efkâr-ı umumiyede hasıl olan bu şüphe ve endişeleri izale edecek, bütün nikbinliğimize ve hüsn-ü niyetimize rağmen üzerimize göken kâbusu kaldıracak bir hareket olarak telâkki etmek istiyoruz.

Filhakıka, İsmet Paşa ciddi bir halk hükûmeti adamına yakışan bir kat'iyet ve sarahatla:

"Hükûmetin muhalif neşriyattan hiçbir suretle endişe hissetmediğini, muhalefetin prensiplerini alenen meydana koymalarına intizar ettiğini ve bu şekli-i muhalefetin memleket için zararlı değil, bilâkis çok faydalı olduğunu" beyan etmiştir.. Ve: "Vâzih içtihat ve kanaatlerini alenen meydana çıkarmayan halka kendini olduğu gibi göstermeyerek perde arkasından hareket eden, halkın her nevi hoşnutsuzluğundan ve taassup hislerinden istifade ederek gayr-i meşru"

bir cürüm teşkil eder. Çünkü onlar hürriyeti kendilerinden başka türlü düşünmeleri, içtimâî ve iktisadî meselelerde kendi şahsî ve zümre menfaatlerine muhalif kanaat ve içtihat sahibi olanları susturmak istiyorlar. Fakat acaba bu efendiler, hükûmeti memlekette Komünist fikirlerinin intişarına mâni olmağa sevk ederken bizzat hükûmetin zabıta memurları tarafından verilen şu cevabı duydukları zaman ufak bir mahcubiyet duymamışlar mıdır?

"- Komünist olduklarından dolayı kimse takip edilemez. Serbest münakaşad fikir mücadelesinden neden çekiniyorlar? Neden muarızlarını hükûmet kuvvetiyle susturmağa lüzum görüyorlar?

Cebir ve tehdit, âcizlerin ve haksızların silâhidir. Davalarından emin olanların müracaat edecekleri vasıta, mübahese, münakaşa ve iknadır. Hakikatî inhisar altına almak kimsenin haddi değildir. Eğer sosyalistlik, komünistlik içtimâî inkılâpçılık memleket için o kadar muzır esaslarsa, bunu yazılarla halka anlatmalı ve mantıkî delillerle bu fikir taraftarlarına ilzam etmeleri icap ederdi."

Fakat acaba, içtimâî inkılâp esaslarına ve taraftarlarına doludizgin hücum edenler Komünizm nedir, biliyorlar mı?

Türkiye'de içtimâî inkılâp taraftarları ne istiyorlar, anlamışlar mıdır? Bundan şüphe etmeğe hakkımız vardır. Fakat bunun bize ehemmiyeti yoktur. Bizce asıl mühim ve lâzım olan, bizzat halkın bilmesi ve anlamasıdır. Ve büyük bir memnuniyetle görüyoruz ki, millî inkılabını yapmak ve istibdat idaresinde kurtulmak için namütenahi fedakarlıklara ve mahrumiyetlere katlanan halk, hakikatî görecek ve hakkını isteyecek derecede şuurlanmıştı. Çetin mücadeleler, inkılâpçı hamleler sayesinde kavuştuğu hürriyetin tahdit edilmesine, fikirlere zincir vurulmasına kat'iyen razı olmayacaktır. Halkın sesi hakkın sesidir, matbuat onun me'kesidir. Bu sesi boğmak isteyen bütün caniyâne teşebbüsler, yaygaralar, yalçın kayaya çarpan çirkabeler gibi kırılmağa ve ric'at etmeğe mahkûmdur.

Sadrettin Celâl

Vazife, 24 Teşrinisâni 1923
(No. 6 - 30)